

יבמות מא. (המשנה הראשונה) עד מב. (ש6)

ביאור מושגים

איסור הבחנה - ההלכה מצריכה לחכות בין נישואים לנישואים 3 חודשים. הנימוק שמופיע בעמוד הבא לכך הוא כדי להבחין בין זרע של א' לזרע של ב' וההסבר המקובל לכך הוא כדי לדעת מיהו אביו של הילד. אולם ניתן להציע גם הסבר נוסף ולפיו ההבחנה הינה תקופת צינון בין קשר אחד למשנהו. הצורך בהפרדה בין זרע לזרע אינו כדי לדעת מי האב אלא כי יש צורך מהותי בכך. לכן גם כשאינן חשש שהתעברה אנו מצריכים את תקופת הצינון הזאת (להרחבה עיין במאמר 'דין הבחנה' שפורסם בספר 'מאמר יבמין' עמ' 304)

משנה

אחות של חלוצה

אסורה מדרבנן (לכן חולצת ולא מתייבמת)

אחות של גרושה

אסורה מהתורה (לכן מופקעת מייבום)

אחות של זקוקה (שקיידשה אחרי שאחותה הזקוקה נפלה לייבום)

אם אחיו חלץ או ייבם את הזקוקה - האחות מותרת,

אם הזקוקה מתה - האחות מותרת,

אם אחיו מת - מגרש את האחות וחולץ לזקוקה

כשהאחות המקודשת עצמה מתה - מה דין הזקוקה:

שמואל ור"א: אסורה בייבום

(כיוון שנאסרה שוב אינה מותרת)

רב ור"ח: מותרת לייבום

(כיוון שלפני שנאסרה היתה מותרת היא

חוזרת להתירה הראשון)

המקרה שלנו שבו:

הזקוקה היתה מותרת (בזמן הנפילה) נאסרה (כשקיידש את אחותה) ושוב עומדת להיתר (כשאחותה מתה)

- הינו מקרה ביניים בין שני מקרים קיצוניים:

מקרה קיצוני לכיוון אחד (שבו אף פעם לא היתה מותרת):

האשה היתה אסורה (היתה אחות אשתו כבר בזמן הנפילה) - ועומדת להיתר (כשמתה אחותה)

הדין:

אסורה לפי כולם (כיוון שמעולם לא היתה מותרת)

מקרה קיצוני לכיוון השני (שבו היתה אסורה רק לפני הנפילה ובנפילה היתה מותרת):

האשה היתה אסורה לפני הנפילה (אחיו גירש אותה) ועומדת להיתר בזמן הנפילה (אחיו החזירה לפני מותו)

הדין:

ר' אליעזר: בכל מקרה שבו היתה אסורה - נשארת אסורה,

תכמים: כיוון שבזמן הנפילה היתה מותרת - מותרת (במקרה זה אפילו שמואל ור"א יכולים להודות שכיוון שהאיסור

היה לפני הנפילה היא מותרת)

משנה

ואחרי החליצה אינה צריכה להמתין כלל

יבמה -
צריכה להמתין (שלושה חודשים) - לפני ייבום או חליצה
גרושה ואלמנה -
ת"ק: כולן - **צריכות להמתין**
ר' יהודה: מי שהיו ארוסות - **ינשאו מיד** (חוץ מארוסות ביהודה)
 מי שהיו נשואות - יתארסו מיד (וימתינו לפני הנישואין)
ר' יוסי: גרושות - כמו ר' יהודה
 אלמנה - צריכה לחכות (מפני האבל)

מדוע אסור לחלוץ תוך שלושה חודשים

ר"ל

כיוון שחליצת מעוברת לא מועילה (וחוששים שהיא מעוברת)

ר' יוחנן (הסבור שחליצת מעוברת מועילה):

אפשרות א'

אם היא מעוברת היא מותרת לכהונה (כיוון שהתברר שלא נפלה לייבום) אנו חוששים מישהו לא ישמע את הכרוז (שמודיע שהיא מותרת לכהונה) ויבואו לידי תקלה.

דחיה: מדוע אישה שהיא כבר גרושה (ופסולה ממילא לכהונה) אסורה לחלוץ

אפשרות ב'

כיוון שהיא מפסידה מזונות

דחיה: מדוע אין לחלוץ לאישה שהיתה רק מאורסת (ובכל מקרה אין לה מזונות)

אפשרות ג'

כיוון שכאשר אסור לייבם לכתחילה גם אין לחלוץ

קושיה: מדוע במקרה שלא יודעים אילו מבין שתי אחיות נפלה לייבום מתירים לחלוץ?
 תשובה: שם הבעיה אינה מהותית אלא חוסר ידיעה - בעוד שכאן הבעיה היא מהותית - גם אם נדע שההריון אינו טוב אסור לייבם

מזונות היבמה

עד שלושה חדשים - ניזונית משל בעלה המנוח,
 אחרי שלושה חדשים - אינה ניזונית (אבל אם הכריחו את אחד היבמים לייבמה ניזונית משל היבם אא"כ הוא קטן שאז אינה ניזונית)